

**УНИВЕРЗИТЕТ „УНИОН – НИКОЛА ТЕСЛА“ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ЗА ПОСЛОВНЕ СТУДИЈЕ И ПРАВО**

**Nastavno-naučnom veću Fakulteta
Senatu Univerziteta**

Na osnovu odluke Nastavno-naučnog veća Fakulteta za poslovne studije i pravo Univerziteta „Union – Nikola Tesla“ u Beogradu, br. 67/22 od 22.02.2022. godine, imenovani smo u Komisiju za ocenu doktorske disertacije doktoranda Michaila Pappasa, pod naslovom PROFESIONALNI RAZVOJ NASTAVNIKA SREDNJIH ŠKOLA U OBLASTI KRITIČKE PISMENOSTI NA PRIMERU GRČKE.

Komisija u sastavu:

1. prof. emeritus dr Života Radosavljević, Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta “Union - Nikola Tesla” u Beogradu, Beograd, predsednik
2. prof. dr Olja Arsenijević, Institut za srpsku kulturu Priština – Leposavić i Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta “Union - Nikola Tesla” u Beogradu, mentor
3. doc. dr Doloris Bešić-Vukašinović, Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta “Union - Nikola Tesla” u Beogradu, član
4. prof. dr Danijela Kostadinović-Krasić, Učiteljski fakultet Univerziteta u Beogradu, član

podnosi sledeći izveštaj:

IZVEŠTAJ

1. Osnovni podaci o kandidatu

Michail Pappas, Dimitrios i Sofie, je oženjen i ima dva sina. Rođen je u mestu Komanos, Kozani u Grčkoj 02.11.1967. godine. Završio je srednju školu 1985. godine u mestu Kozani i u septembru iste godine upisan je na Institut za učenje srpsko-hrvatskog jezika u Beogradu.

U oktobru 1986. godine upisao je osnovne akademske studije na Odeljenju za klasične nauke na Filozofskom fakultetu Univeziteta u Beogradu i diplomirao je u maju 1991. godine.

U oktobru 2000. godine upisao se na odeljenje Biznis Menadžment na Fakultetu za administraciju i ekonomiju (School of Administration and Economy) Univerziteta primenjenih nauka Zapadne Makedonije u Kozani, Grčka.

Godine 2005. upisao je master studije pod nazivom Obrazovne nauke – Obrazovanje uz upotrebu novih tehnologija (*Education Sciences – Education with the use of new technologies*), na Odeljenju za osnovno obrazovanje (*Department of Primary Education*) Fakulteta humanih nauka Univerziteta u Egeju, Rodos, i i iste završio u oktobru 2006. godine.

U 2011. godini upisao je master studije, studijski program Studije o jezicima i kulturi zemlja Jugoistočne Evrope, Odeljenje za balkanske, slavističke i orijentalne studije (*Department of Balkan, Slavic and Oriental Studies*) Fakulteta za ekonomske i regionalne studije (*School of Economics and Regional Studies*) Univerziteta u Makedoniji u Solunu, i završio ih u junu 2014. godine.

Godine 2016. upisao je doktorske akademske studije, studijski program *Menadžment i biznis*, na Fakultetu za poslovne studije i pravo Univerziteta „Union-Nikola Tesla“ u Beogradu.

Posle nostrifikacije diploma u Atini i vojne obaveze, od 1994. godine bavio se obrazovnim uslugama kao nastavnik i kao direktor u obrazovnoj organizaciji *Kariera (Carierra)* grupe *Ksini* u okolini mesta *Kozani*.

Od 2000. godine radi kao nastavnik grčkog jezika u srednjoj školi u Grčkoj. Bio je direktor Gimnazije u mestu *Kozani* u periodu od 2011. do 2018. godine. Od 2018. godine je predavač grčkog jezika na Odeljenju za romanske, klasične i novogrčke studije na Fakultetu za strane jezike i književnost Univerziteta u Bukureštu, Rumunija.

Posle dvogodišnjeg obrazovanja radi i kao trener nastavnika jezika putem primene novih tehnologija u nastavi jezika u srednjoj školi u Grčkoj. Od 2015. do 2017. godine predavao je na Pedagoškom i tehnološko vaspitnom fakultetu u *Kozani*.

Bavio se Evropskim projektima *Komenijus* i *Erasmus+* kao kontakt osoba organizacije ili/i koordinator partnerstva. Nekoliko godina bio je član Odbora Udruženja filologa u *Kozani*. Tokom 2017. i 2018. godine bio je član Saveta za srednjoškolsko obrazovanje u *Kozani*.

1.1. Naučno-istraživačka delatnost kandidata

Doktorand *Michail Pappas* je, pored radnog iskustva u nastavi jezika na univerzitetu, objavio više radova u domaćim i međunarodnim časopisima i aktivno učestvovao na brojnim međunarodnim naučnim i stručnim konferencijama.

Kandidat je do sada u zemlji i inostranstvu, samostalno ili u koautorstvu, objavio više radova od kojih izdvajamo:

M14

1. *The Importance of Non-verbal Communication in Healthcare Institutions During the Covid-19 Pandemic, COVID-19 Pandemic Crisis Management : a non-medical approach : international thematic proceedings.* Fakultet za poslovne studije i pravo, Beograd - str. 257-284, **COBISS.SR-ID** – 26124809, 2020

2. Informaciona bezbednost u delatnosti medija: suština i sadržaj, *Bezbednost i mediji u kriznim situacijama*, Fakultet za poslovne studije i pravo Univerziteta "Union - Nikola Tesla" : Fakultet za informacione tehnologije i inženjerstvo Univerziteta-Union "Nikola Tesla" ISBN - 978-86-81088-36-4, COBISS.SR-ID - 283596300- Str. 11-38, 2020.

M33

3. "Književnost i nove tehnologije" na 4. Konferenciji iz informatike u Zapadnoj Makedoniji, "Informacione i komunikacione tehnologije", Perfektura Zapadne Makedonije, Ptolemaida, Grčka, 22.-23.09.2006.
4. "Uptreba kompjutera u jezičnom obrazovanju" u radionici pod nazivom "Informacione tehnologije u obrazovanju - laboratorijska lekcija za filologe", Odeljenje za osnovno obrazovanje, Univerzitet zapadne Makedonije, Florina, 13.05.2007.
5. "Predlog za nastavu na jezicima kursa Liceuma" pod nazivom "Koje pismo da ti ga pošaljem?", Na 7. panhelenskoj konferenciji nastavnika u ICT-u - Iskorištavanje ICT-a u nastavi, Siros, Grčka, 21-23.06.2013, ISBN 978-960- 89753-8-5 SET
6. "Predavanje približavanja istorije upotrebom ICT-a: scenarij nastave u istoriji Gimnazije na temu 'Evropski položaj u grčkoj revoluciji'" na 3. panhelenskoj edukativnoj konferenciji u Imathiji na Obrazovna konferencija u Imathiji, pod nazivom "Iskorištavanje ICT-a u učenje", Naoussa, Grčka, 04.06.04.2014, ISBN 978-960-99301-1-6.
7. "Razvoj didaktičkih praksi tokom kursa jezika u srednjem obrazovanju", na 9. panelenskoj konferenciji Pedagoškog Društva Grčke o "Grčkim pedagoškim i obrazovnim istraživanjima", Florina, Grčka, 28-30.11.2014, ISBN: 978-960 -99909-7-4, ISBN set: 978-960-99909-9-8
8. "Analiza razgovora kao aproksimacija analize govora i njene primene u nastavi lekcije jezika" na 4. Konferenciji o "Novom pedagogu", Atina, Grčka, 01.02.04.2017 ISBN 978-618-82301-2-5.
9. "Administracija znanja - veb 2.0 alati u obrazovanju", 6. međunarodna konferencija «Pimena novih texhnologija u menadmentu» (ANTiM), 19-21. April 2018. Beograd, Srbija, ISBN 978-86-81088-04-3
10. "Evaluacija procesa učenja i podučavanja u jezičkom predmetu", 5. konferencija "Novi pedagog", Atina, Grčka, 28-29.04.2018, ISBN 978-618-82301-4-9.
11. "Doprinos Efikasnog Rukovođenja za Poboljšanje Poslovnog Zadovoljstva", 6. Međunarodna naučna konferencija 'Pravo, ekonomija i menadžment u savremenim

- uslovima - LEMiMA 2019', 19-21 April 2019, Beograd, Srbija, ISBN 978-86-81088-30-2
12. "Mogućnosti IT-A na Upravljanje Obrazovanjem – Slučaj Lingvističke Nastave" 6. Međunarodna naučna konferencija 'Pravo, ekonomija i menadžment u savremenim uslovima - LEMiMA 2019', 19-21 April 2019, Beograd, Srbija, ISBN 978-86-81088-30-2
 13. "IT u profesionalnom razvoju obrazovnog kadra - Slučaj Grčke" 7.0 međunarodna konferencija « Pimena novih tehnologija u menadžmentu » (ANTiM), 23-25. April 2020. Beograd, Srbija.
 14. Organizational Socialization as Part of Knowledge Management, *40th International Conference on Organizational Science Development [Elektronski izvor]* online, Ms Teams, March 17 - 19, 2021. - Str.1-13 **COBISS.SR-ID** – 34549257 <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/552>, 2020.

Do odbrane doktorske disertacije MA Michail Pappas će imati još nekoliko radova u časopisima i na konferencijama, koji su u ovom trenutku u postupku publikovanja.

2. Ispunjenost procedura i propisa za odbranu disertacije

Od davanja saglasnosti Univerziteta „Union – Nikola Tesla“ do odbrane doktorske disertacije prošlo je više od godinu dana, što je u skladu sa normativnim aktima Fakulteta.

Disertacija je izložena javnosti na sajtu Fakulteta i Univerziteta „Union – Nikola Tesla, što je u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i normativnim aktima fakulteta. Prema Izveštaju referenta za doktorske studije Fakulteta, nije bilo pisanih, odnosno usmenih primedbi na urađenu doktorsku disertaciju.

Kandidat je od prihvatawa prijave doktorske disertacije do dana odbrane napisao i objavio dovoljan broj radova u domaćim i međunarodnim naučnim i stručnim časopisima, međunarodnim konferencijama, simpozijumima i drugim stručnim skupovima, što ga čini kompetentnim da može pristupiti odbrani disertacije.

Kao što se iz prethodnog može videti, Fakultet i kandidat su poštovali zakonske odredbe, kao i regulativu Fakulteta u vezi sa odbranom doktorske disertacije.

3. Predmet, polazišta i ciljevi teze

Iz istraživanja literature ustanovljeno je da su u grčkoj obrazovnoj stvarnosti postojala istraživanja koja su se ticala pismenosti. Neka od njih se dovode u vezu sa nastavnim praksama pismenosti, koje su uglavnom orijentisane na razlike u tradicionalnim programima nastave

jezika. Suštinski to su ona koja naglašavaju gramatičku strukturu jezika. Osim njih proučavani su i savremeni programi, tačnije oni koji imaju za cilj negovanje jezika u kontekstu multipismenosti. Ostali se odnose na proučavanje praksi digitalne pismenosti koje istražuju novo okruženje komunikacije u kome se adolescenti druže i ističu promenljive za bolju upotrebu IKT-a u jezičkom obrazovanju. Slična istraživanja koja se fokusiraju na nastavnu praksu pismenosti, primećuju se i u inostranstvu.

Iz pregleda literature jasno je uočljiv nedostatak koji se odnosi na način na koji nastavnici doživljavaju koncept (kritičke) pismenosti, ali i na načine na koje isti mogu postići uspešan rezultat u usvajanju ovog modela pismenosti od strane učenika.

Predmet istraživanja je način na koji nastavnici, a posebno jezika srednjeg obrazovanja, poimaju značenje (kritičke) pismenosti, kao i stepen njenog razumevanja. Istovremeno, proširenje njihovih potreba za dodatnom obukom je neophodno za uspešnu primenu nastavnog plana i programa, koji se zasniva na kritičkoj pismenosti.

Neophodnost istraživanja proizlazi iz činjenice da se Novi Nastavni Plan i Program za nastavu savremenog grčkog jezika i književnosti u gimnazijama i licejima zasniva na principima kritičke pismenosti. U skladu sa tim, nastavi jezika se pristupa kao višeslojnom rezultatu ideoloških, socioloških i tehnoloških procesa, koji u kontekstu pedagogije jezika jesu i trebalo bi da budu istraživački i interpretativni. U tom smislu, iz stavova filologa proističe stepen poznavanja definicija različitih vrsta pismenosti, nastavnih praksi za njihovu primenu, ali i potreba za obukom koje se nameću, imajući u vidu prilagođavanje uloge učitelja modernoj školi.

Ciljevi i zadaci istraživanja

Cilj istraživanja je beleženje stavova nastavnika u srednjem obrazovanju, a posebno jezika, koji su zaposleni u školama u oblasti Zapadne Makedonije. Planira se utvrđivanje stepena informisanosti nastavnika o problemima pismenosti i kritičke pismenosti, uz paralelno promovisanje filozofije koja je već primenjena u novim programima nastave jezika u grčkom obrazovnom sistemu.

Na osnovu ovako definisanog osnovnog cilja, mogu se izdvojiti specifični ciljevi:

- Popisivanje konceptualnih pojašnjenja pismenosti na način na koji su formulisali od strane učitelja
- Popisivanje nastavnih praksi koje se koriste od strane učitelja u njihovoj svakodnevici
- Popisivanje oblika i načina ocenjivanja koje učitelji koriste u toku vršenja svoje dužnosti.
- Popisivanje učešća učitelja u programima dodatne obuke oko pismenosti i kritičke pismenost, kao i interesovanje istih za učešće u takvim seminarima.
- Popisivanje njihovih stavova u vezi sa Novim Analitičkim Programom Nastave i time da li isti i u kojoj meri sadrži elemente i pojmove pismenosti i kritičke pismenost.

4. Aktualnost i značaj doktorske disertacije

Posljednjih godina, savremena ekonomska i društvena stvarnost stvorila je okruženje u zapadnom svetu, kojim dominiraju labavi međuljudski i društveni odnosi, intenziviranje rada, liberalizacija ekonomije, prekomerna proizvodnja, bombardovanje novim znanjem i informacijama, tehnološki razvoj i standardizacija slobodnog vremena. Sve to stvara sve veću potražnju za sticanjem veština potrebnih za razumijevanje i upravljanje društvenim i radnim odnosima, ali i za razumijevanje novog okruženja u kojem je savremeni čovek pozvan da živi. Govor, usmeni i pismeni od strane pojedinaca u ovom okruženju, takođe prati njihove aktivnosti, uključujući i značenja koja ih proizvode. Shodno tome, razumevanje savremenog okruženja nužno prolazi kroz razumevanje govora subjekata koji su u njemu učestvuju.

Danas postoje razni tekstualni stilovi povezane sa informacijama i multimedijalnim tehnologijama, kao i razne tekstualne forme proizvedene u višejezičnom i multikulturalnom društvu.

U ovom kontekstu, osobe u procesu učenja i pripreme za svoje socijalno integracije suočeni su sa socijalnom situacijom koja zahteva veštine kompatibilne s njom da bi se pristupiti i razumevati. Smatra se da je veći deo odgovornosti za poteškoće pristupanju i razumijevanju situacije duguje se na govor, a posebno na pisani. Pojedinci da bi bili produktivniji u svom privatnom, društvenom i profesionalnom životu, bi trebalo da steknu neophodne veštine ne samo da bi razumeli pisanu govoru, već i svoja značenja. Drugim rečima, ovi ljudi treba da steknu neophodnu jezičku pismenost, što će im omogućiti da kontrolišu svoj život kroz usmeni i pisani govor. Dakle, ono što treba dati tim ljudima nije samo kontakt sa određenim tekstovima i razumijevanje tih, već i simultano življenje, komunikacija, proizvodnja i upotreba raznih obrađenih tekstova.

Prvobitno značenje engleskog termina "literacy" (pismenost) je bilo identifikovano sa grčkom "αλφαβητισμός" (alfavitismos) i bilo je usko povezano sa sposobnošću čitanja i pisanja. Definicija je 1956. godine proširena od strane UNESCO kako bi se obuhvatila sva znanja i veštine u pisanju i čitanju koja omogućavaju osobi da se umeša u pismene aktivnosti svog tima. Brzi razvoj savremenih društava i istraživanje, koji se sistematski bavio pisanjem od 1970-ih pa nadalje, doveo je do produženja ovog termina. Termin pismenost uključuje concept čitanja i pisanja, ali je dinamičniji. Ona ne samo da navodi sposobnost čitanja i pisanja, već i sposobnost da razume, proizvodi i kritički se bavi različitim oblicima usmenih i pisanih tekstova, u zavisnosti od okolnosti komunikacije.

Danas imamo niz novih podataka. Činjenica da društvene prakse često zahtevaju upotrebu različitih komunikacijskih tehnologija, od najtradicionalnijih (olovka, papir, štampari) do najnovijih (digitalnih medija), činjenica da je svaka od ovih tehnologija u kombinaciji sa proizvodnjom i razumevanjem različitih tekstova i tekstualne oblike koje su direktno povezane sa različitim svakodnevnim društvenim događajima i koje zahtevaju određenu vrstu znanja i veština koje nisu bile u prošlosti.

Moglo bi se reći da današnja pismena osoba treba da bude sposobna da proizvodi, razume i kritički obrađuje tekstove pisanog, usmenog i elektronskog govora, kao i multimodalne tekstove (tekstovi koji nisu samo jezički, već su oblikovani upotrebom drugih semiotičkih sistema kao što su slika, zvuk, grafikoni, itd.).

Dakle, sadržaj termina pismenosti nije stabilan, ali je povezan sa širim ekonomskim, društvenim i kulturnim promenama, koje takođe zahtevaju korišćenje novih tehnologija i razvoju novih znanja, tako da se može nositi sa dato društvu, ali i da ga kritički "pročita". Takođe je iz ove definicije jasno da se IT mora posmatrati kao organski deo "novog komunikacijskog poretka", što pak ne može biti shvaćeno izvan današnjeg šireg ekonomskog, društvenog i kulturnog konteksta. Ovo je perspektiva koja uveliko menja pejzaž u oblasti nastave jezika, ne samo kako bolje iskoristiti IT u datoj nastavi, već i kako prilagoditi sadržaj nastave kako bi se odgovorilo na funkcionalne i kritičke dimenzije pismenost, koja uključuje i IT. U suštini, stoga je potreban integrisani pristup za integraciju IT-a u obrazovanje s ciljem poboljšanja kvaliteta obrazovanja.

Ovde treba napomenuti da postoje dva načina za suočenje širenja pismenosti. Prvi smatra da je pismenost društveno neutralna tehnika i tvrdi da su širenje čitanja i pisanja, zatim štampanje i IT važni faktori promene. Ukratko, tehnologija pismenosti se tretira kao nezavisna varijabla, čiji se efekti mogu izolovati i proučiti izvan društvenog okvira - Autonomni model. Potonje odbija neutralnost pismenosti i smatra da su njene prakse povezane sa kulturnim strukturama i strukturama moći, a njegovo širenje odvija se u socio-kulturnim sredinama - Ideološki model.

U skladu sa ovim razmatranjima i istraživanjima, vidi se da škola ne može ignorisati potrebu za razvoj digidalne pismenosti. Stoga, ulaskom studenata u tekstualne prakse koje funkcionalno uključuju IT, kroz razvoj novih jezičkih veština i potrebnu teorijsku podršku, biće moguće bolje pripremiti učenike za novi svet koji ih okružuje i u kom će da žive. U tom smislu, digidalna pismenost se smatra integralnim delom pismenosti i društvene pismenosti koju škola treba da obezbedi. Sticanjem veštinama pejedinaca može da efikasno koristi IT. Ovo je proces koji se razvija iz postepenog niza sposobnosti, i paralelno sa ljudskim potrebama. Studije iz oblasti pismenosti često se razlikuju na osnovu dva različita pravca kroz koja se pristupa.

Jedna od ovih se bavi veštinama koje osobe treba da razviju da bi zadovoljile potrebe današnjeg tržišta rada i poznata je kao "funkcionalna pismenost" (functional literacy). Prema funkcionalnoj pismenosti, svrha obrazovanja je postizanje sosijanlih ciljeva i omogućavanje pristupa određenim vrstama pismenosti.

Druga, poznata kao "kritička pismenost" (critical literacy), nije ograničena samo na razvoj funkcionalne pismenosti i funkcionalne upotrebe važnih oblika pismenosti, već i dalje ide i pokušava da doda kritičku dimenziju s ciljem razvijanja kritičkog mišljenja. U ovom slučaju, naglasak se stavlja na postizanje socijalnih ciljeva, koji bi trebalo da se kritikuju u procesu obrazovanja.

Jedan korak dalje van koncepta pismenosti predstavlja koncept multipismenosti (multiliteracy). Ovaj izraz pokušava da opiše dva argumenta koji se odnose na novu kulturnu i socijalnu realnost. Prvi se odnosi na značaj raznolikosti u jezičkom i kulturnom smislu, a drugi na uticaj novih tehnologija. Upućuje se na stvaranje značenja putem multimedijalnih tekstova koji kombinuju jezik, slika i zvuk i stvoreni su u socijalnom okruženju različitih jezika i kultura (multikulturalno okruženje).

Smatra se da vrh pedagogije pismenosti je povezati učenje sa društvom kako bi učenici postali autonomni i kritični građani. Glavni cilj je da se učenici uključe u proces učenja i da, tako, formiraju aktivne građane, tj. Građane koji rade podjednako, da svoja prava traže na demokratski način i da se bore protiv svih oblika socijalne isključenosti.

Program Studije srednje obrazovanje u Grčkoj ima za cilj osvajanje i razvijanje pismenosti kroz obrazovne prakse koje su testirane poslednjih godina u obrazovnim sistemima zapadnog sveta. Istovremeno, on je uključio Nove Tehnologije u obrazovni proces tokom proteklih dvadeset pet godina sa uspehom u kvantitativnim karakteristikama, ali bez posebnog uticaja na kvalitativne karakteristike nastave. To je zbog dominantne perspektiva autonomnog modela što se tiče uvođenja pismenosti i IT u obrazovanju. Ovaj koncept bio je ograničen na napore opremanja škola kompjuterskim učionicama, kvantitativnih indikatora i koncepta "više kompjutera u školama za bolju budućnost". Eksploatacija IT-a tretirana je kao nezavisna od društvene, ekonomske, kulturne i pedagoške sredine u kojoj su uvedeni. Kvalitativne karakteristike eksploatacije IT-a u osvajanju i razvoju pismenosti, kao i njene efekte, moraju oblikovati ideološki model. To znači da kreativnu eksploataciju IT treba proučavati u odnosu na njihov sadržaj, sa parametrima kao što su politička, socijalna, kulturna, ekonomska, ali i različita praksa.

5. Metodologija istraživanja i osnovne hipoteze od kojih se pošlo u istraživanju

Način istraživanja i izbor njegovih metoda zavise od objekta istraživanja, teorijskog okvira, njegovog operativnog cilja i definisanih pretpostavki. Priroda objekta istraživanja kao i svrha koju istraživač postavlja, značajno određuju metodologiju istraživanja i daju određeni pravac. Svakako, kada govorimo o pitanjima vezanim za pedagošku nauku, ona se može proučavati iz različitih perspektiva, pa se prema tome na istu može primeniti više metoda istraživanja. U ovom slučaju preporučuje se upotreba različitih metodoloških alatki, kao i kombinacija kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja odgovarajuća, što se uočava u već postojećim istraživanjima.

U skladu sa ovim, za teoretski deo istraživanja se koriste sledeće metode:

- Analiza sadržaja za obradu literature iz oblasti nastave pismenosti (kritička, digitalna itd)
- Analiza sadržaja za obradu literature iz oblasti rukovođenja sposobnostima nastavnog kadra
- Metoda upoređivanja i analize dostupnih podataka u Grčkoj u vezi sa nastavnim programom i pismenosti nastavnog kadra.

- metoda analize i sinteze

U empirijskom delu rada za prikupljanje podataka izabran je metodološki pristup istraživanja sa protokolima intervjua. Kao deo plana utvrđen je uzorak nastavnog kadra, a potom je odabran metod prikupljanja podataka i statističke analize.

Instrument koji se koristio za prikupljanje informacija je polustrukturirani intervju sa nastavnicima, koji pruža veliku fleksibilnost i slobodu dijaloga između ispitanika i istraživača, omogućavajući nastavnicima da iznesu svoje stavove i van strogog okvira intervjua.

Intervju su bili osmišljeni na način koji bi istražio odnos, stavove i lična iskustva nastavnika o pitanjima pismenosti.

Takođe, odabrana je i metoda obrade statističkih podataka koja će se primenjivati, tačnije korišćenje softverskog paketa SPSS za obradu prikupljenih numeričkih podataka i njihovo predstavljanje u tabelama i grafikama.

Analiza kvalitativnih podataka prikupljenih kroz intervju je izvedena uz poseban postupak. Nakon izvođenja i zapisivanja intervjua, podaci su bili kodirani. Identifikovane su karakteristične reči, fraze i rečenice i svakoj od njih dodeljeni odgovarajući kodovi koji imaju funkcionalnu definiciju. Kodovi su zatim grupisani u kategorije koje su zatim grupisane u šira tematska polja.

Hipotetički okvir istraživanja

Kako bi se došlo do uspešnog formulisanja istraživačkih pretpostavki, dobro je imati na umu da kritičko čitanje i kritičko pisanje mogu biti oruđe otpora u slučajevima neneutralnih tekstualnih oblika, koje su na taj način predstavljene korišćenjem namerno izabranog jezika, slike, grafike i tako dalje. Realnosti, vrednosti i identiteti koji se ogledaju u svesno standardizovanim tekstualnim strukturama moraju biti predmet diskusije i ne bi trebalo biti besumnjivo prihvaćeni.

Kritičko razmišljanje je važno u procesu učenja, u izgradnji osnovnih ideja, principa i teorija vezanih za sadržaj učenja. Dobri učitelji neguju kritičko mišljenje u svim fazama učenja, uključujući i period najranijeg obrazovanja.

U tom kontekstu potrebno je ispitati da li nastavi jezika u Grčkoj poznaju pismenost i / ili kritičku pismenost, da li su upoznati sa njenim terminima i filozofijom, a ako je koriste onda treba ispitati i načine na koje ju pokušavaju integrisati u obrazovanu proceduru. Dakle, hipoteze se mogu formulisati na sledeći način:

Opšta hipoteza

Ispitanici imaju pozitivan stav o uvođenju profesionalnog razvoja u oblasti kritičke pismenosti.

Pomoćne hipoteze:

1. Ispitanici integrišu kritičku pismenost u obrazovnu proceduru.
2. Ispitanici neguju kritičko mišljenje u svim fazama učenja
3. U zavisnosti od socio-demografskih karakteristika ispitanici imaju različite stavove o uvođenju dodatne edukacijenastavnog kadra u oblasti pismenosti i kritičke pismenosti.

Pojedinačna istraživačka pitanja mogu se formulisati na sledeći način:

- Kako nastavnici školskih jedinica u tom području konceptualno definišu značenje pismenosti i kritičke pismenosti?
- Koje tipove pismenosti poznaju?
- Kako određuju pojam teksta i koje nastavne prakse primenjuju?
- Koje prakse ocenjivanja poznaju za proveru napretka učenika i učenica?
- Kakav stav imaju ka dodatnoj obuci nastavnog kadra u oblasti pismenosti i kritičke pismenosti?
- U kojoj meri veruju da dodatna obuka može doprineti njihovom profesionalnom ojačavanju i primeni praksi koje ističu navedene koncepte?

Analiza podataka 1. tematskog odeljka **potvrđuje prvu pomoćnu hipotezu**: sposobnost pojedinca da efikasno funkcioniše u savremenom multikulturalnom društvu direktno je povezana sa kritičkom pismenošću i kreativnom integracijom novih tehnologija u obrazovni proces, s ciljem kritičkog čitanja teksta i konteksta. Izneti su mišljenja u kontekstu razjašnjavanja značenja pismenosti, multimodalnosti teksta i multipismenosti. Ovakva shvatanja su direktno povezana sa kreativnom integracijom novih tehnologija u obrazovanju, koje ističu direktnu korelaciju principa pismenosti kao društvene prakse sa novim podacima savremenog društva.

U 2. i 3. tematskom odeljku **delimično je potvrđena druga pomoćna hipoteza**: pravilno razumevanje principa pismenosti i kritičke pismenosti dovodi do primene odgovarajućih nastavnih i evaluativnih praksi u nastavi jezika. Nepoznavanje pojma kritičke pismenosti kod skoro polovine ispitanika takođe ukazuje na nemogućnost praktične primene njenih principa u nastavnom procesu. Pogotovo ako se ima u vidu da niko od ispitanika nije pomenuo svoju ideološku opredeljenost.

Analiza podataka 4. tematskog odeljka **potvrđuje treću pomoćnu hipotezu**: pogodni prostorni, vremenski i obrazovni okviri za primenu principa pismenosti i kritičke pismenosti jačaju nastavnike i unapređuju njihov profesionalni razvoj. Ističe se neophodnost obuke nastavnika jezika u vezi sa pitanjima o pismenosti.

Rezultati ove studije pokazuju nam da su potvrđene u prva i treća pomoćna hipoteza i delimično druga, čime se **potvrđuje i opšta hipoteza rada** po kojoj se zaključuje da: nastavnici grčkog jezika imaju pozitivan stav prema dodatnom usavršavanju nastavnog osoblja u opismenjavanju i kritičkom opismenjavanju u okviru njihovog profesionalnog razvoja.

Uzorak istraživanja

Demografske karakteristike koje su prikupljene odnose se na pol, uzrast, godine radnog staža, njihove studije, školu u kojoj služe, bilo da se radi o gimnaziji ili liceju, kao i na to da li su pohađali program obuke drugog - B nivoa ili ne. Intervju se sastojao od 4 teme i 33 otvorena pitanja. Prva tema pokriva konceptualna pojašnjenja za opismenjavanje i sastoji se od 9 pitanja. Druga tema pokriva nastavne prakse koje slede i sastoji se od 12 pitanja. Treća tema pokriva vrste ocenjivanja koje koriste i sastoji se od 5 pitanja. Četvrta tema obuhvata obuku koju su prošli ili neku drugu vrstu obuke koju bi želeli i sastoji se od 7 pitanja

Učestvovalo je 330 filologa koji su vršili službu u gimnazijama i licejima u Kozaniju. Žene je bilo 270 (81,82%), a muškaraca 60 (18,18%). Starost učesnika studije bila je - njih 80 (24,24%) između 35-40 godina 130 (39,39%) između 41-45 godina, 100 (30,30%) između 46-50 godina i 20 (6,06%) između 50-51 godina. Trajanje službe njih 80 (24,24%) kretalo se između 5-10 godina, njih 150 (45,45%) između 11-20 godina, njih 100 (30,30%) između 21-30 godina. 230 (69,70%) je imalo osnovnu diplomu, dok je 100 (30,30%) imalo postdiplomske studije (postdiplomske ili doktorske). Njih 170 (51,52%) je predavalo u liceju, a 160 (48,48%) u gimnaziji. Konačno, 220 (66,67%) učesnika u istraživanju nije pohađalo obuku na nivou B za upotrebu NT u nastavi filoloških predmeta, za razliku od 110 (33,33%) od ukupnog broja koji su pohađali taj određeni program.

6. Kratak opis sadržaja doktorske disertacije

Ovaj rad je pripremljen u kontekstu beleženja stavova filologa (nastavnika jezika) o pitanjima pismenosti i aktivnosti same obuke koja je održana u Grčkoj u okviru profesionalnog razvoja nastavnika i sastoji se od tri dela.

U doktorskoj disertaciji priložena je relevantna strana i domaća literatura od 311 izvora.

U prvom uvodnom delu predstavljen je metodološki deo studije i odnosi se na njen predmet, ciljeve, hipotezu, instrumente i tehniku.

U drugom teoriskom delu predstavlja se put ka pismenosti, definicije pismenosti, koje su ustanovljavane s vremena na vreme, nakon čega sledi konceptualno pojašnjenje termina. Takođe, se predstavljaju principi, modeli i tipovi pismenosti i pokušava se zabeležiti tranzicija pismenosti u multipismenosti. Spominju se počeci kritičke pismenosti i sprovodi se njeno konceptualno određivanje, a zatim usleđuju njeni principi i modeli.

Takođe, obimno se bavi Pedagogijom kritičke pismenosti, prikazivajući teoretske pristupe tekstualnim praksama i okvire profesionalnog razvoja i unapređivanja nastavnika u kritičkoj

pismenosti. Nakon kratkog osvrtu na medijsku i digitalnu pismenost, popisuje se istorijski pregled pismenosti i aktivnosti međunarodnih organizacija u vezi s njom, zatim iskustvo sa Kipra u smislu njene impemetacije u osnovnom obrazovanju i razvoja kritičke pismenosti u Grčkoj. Isto tako drugi deo govori o stručnom razvoju i usavršavanju nastavnika.

Prvobitno se postavlja teorijski okvir koji obuhvata načine, faze i modele profesionalnog razvoja nastavnika, fokusirajući se na principe kritičke pismenosti, a zatim se spominje grčki obrazovni sistem i njegove institucije. Poglavlje se završava prikazom aktivnosti obuke u vezi sa principima kritičke pismenosti.

Treći empirijski deo navodi, opisuje i analizira rezultate istraživanja. U početku su predstavljeni rezultati intervju sa nastavnicima koji uključuju konceptualna pojašnjenja pismenosti, zatim rezultati koji se odnose na didaktičke predloge, nakon čega sledi evaluacija i na kraju obuka. Takođe imamo rezultate kritičke analize intervju nastavnika. Poglavlje se zatvara konačnim zaključcima, ograničenjima i predlozima za dalja istraživanja.

U integralnom obliku doktorska disertacija sadrži sledeća tematska poglavlja i potpoglavlja:

UVOD

DEO I - METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

- 1 Metodološko hipotetički okvir istraživanja
- 1.1 Predmet istraživanja
- 1.2 Ciljevi istraživanja
- 1.3 Hipoteze istraživanja
- 1.4 Metode tehnike i instrumente istraživanja

DEO II - TEORIJSKI DEO

- 2 Pismenost
- 2.1 Pojmovna definicija pismenosti
- 2.1.1 Nivo pismenosti
- 2.1.2 Vrste pismenosti
- 2.1.3 Od pismenosti do multipismenosti
- 2.2 Kritička Pismenost
- 2.2.1 Paolo Freire i počeci Kritičke pismenosti
- 2.2.2 Pojmova definicija Kritičke pismenosti
- 2.2.3 Principi Kritičke pismenosti
- 2.2.4 Modeli Kritičke pismenosti
- 2.2.5 Pedagogija Kritičke pismenosti
- 2.2.6 Teorijski pristupi tekstualnim praksama
- 2.2.7 Tekstualne praktike Kritičke Pismenosti
- 2.3 Novi mediji
- 2.4 Medijska pismenost
- 2.5 Digitalna pismenost
- 2.6 IKT i pismenost
- 2.7 Istorijski pregled razvoja pismenosti

- 2.7.1 Aktivnosti međunarodnih organizacija
- 2.7.2 Aktivnosti Evropske Unije
- 2.7.3 Iskustvo sa Kipra
- 2.7.4 Razvoj kritičke pismenosti u Grčkoj
- 2.8 Profesionalni razvoj i obuka nastavnika
- 2.8.1 Profesionalni razvoj
- 2.8.2 Načini profesionalnog usavršavanja i njihov sadržaj
- 2.8.3 Faze profesionalnog razvoja
- 2.8.4 Modeli profesionalnog razvoja
- 2.8.5 Efikasan profesionalni razvoj
- 2.8.6 Profesionalni razvoj i unapređivanje znanja nastavnika u kritičkoj pismenosti
- 2.9 Veza profesionalnog razvoja sa obukom i obrazovanjem nastavnika
- 2.9.1 Analiza potreba nastavnika za obukom
- 2.9.2 Vrste obuke i usavršavanja nastavnika
- 2.10 Menadžment u obrazovanju
- 2.10.1 Profesionalni razvoj upravnika
- 2.10.2 Efikasni profesionalni razvoj menadžera
- 2.10.3 Obuka obrazovnih lidera
- 2.11 Obuka nastavnika u Grčkoj
- 2.11.1 Obrazovni sistem
- 2.11.2 Rezime institucija - pružalaca obuke nastavnika
- 2.12 Aktivnosti obuke
- 2.12.1 Program "Sveobuhvatne obuke"
- 2.12.2 Usavršavanja nastavnika u primeni IKT u nastavi
- 2.12.3 Klub za jezike i književnost za nastavno osoblje
- 2.13 Identiteti nastavnika

DEO III - EMPIRIJSKI DEO

- 3 Rezultati empirijskog istraživanja i diskusija
- 3.1 Opisna analiza
- 3.1.1 Opis uzorka
- 3.1.2 Proces sakupljanja podataka
- 3.1.3 Analiza intervjua
- 3.1.4 Statistička analiza
- 3.2 Rezultati intervjua
- 3.2.1 Tematski Odeljak 1: Razjašnjenje značenja definicije pismenost
- 3.2.2 Tematski odeljak 2: Nastavni predlozi
- 3.2.3 Tematski odeljak 3: Evaluacija
- 3.2.4 Tematski odeljak 4: Obuka
- 3.3 Rezultati analize govora
- 3.4 Zaključna Razmatranja
- 3.5 Naučni doprinos
- 3.6 Ograničenja istraživanja
- 3.7 Predlozi daljeg istraživanja

LITERATURA

7. Ostvareni naučni doprinos

Kao što je i pomenuto, osnovna je pretpostavka da nastava bilo kog jezičkog predmeta nije neutralna, već da pripada didaktičkoj tradiciji ili didaktičkim tradicijama, koje su deo šireg teorijskog okvira sa specifičnim percepcijama jezika i učenja. Suštinski, svaka didaktička tradicija dovodi i do formiranja različitih vrsta ličnih karata, ali i obrnuto, svaka nastava pretpostavlja specifičnu vrstu identiteta nastavnika i učenika. Dakle, koncept identiteta nastavnika predstavlja posebno važan element u nastavi jezika.

Iz pregleda međunarodne literature profesionalni identitet nastavnika se shvata kao koncept više različitih dimenzija, sastava, integracije i delovanja, koji predstavlja proces kojim pojedinac nastoji da integriše različite situacije i uloge, kao i različita iskustva, u koherentnoj slici o sebi. Mnoge studije naglašavaju višedimenzionalnu prirodu ovog koncepta koristeći različite alatke za merenje (Eren & Soilemez, 2017). Kao koncept on ne predstavlja nešto fiksno, već se stalno menja pod uticajem različitih faktora, koji mogu varirati i da se razlikuju u zavisnosti od perioda, ciljeva i iskustava nastavnika.

Bitno je da se identitet nastavnika koji deluje u okviru principa kritičke pismenosti (nastavnik kritičke pismenosti - kripis nastavnik) odlikuje mogućnošću primene savremenih pristupa nastavi. Drugim rečima, potrebno je omogućiti učenicima da budu kreativno uključeni u proizvodnju školskog znanja, da doprinesu razvoju kognitivnih i socijalnih veština visokog nivoa, dodajući kritičku dimenziju novom pristupu pismenosti.

Važno načelo u oblikovanju identiteta nastavnika kripisa vezan je za nastavnikovo razumevanje i prihvatanje ovakvog nastavnog pristupa, bilo da ono proizilazi iz njegovih ličnih iskustava i ideoloških ubeđenja ili iz nedostatka relevantnih znanja. Važnu ulogu u profesionalnom identitetu nastavnika ima stanovište koje je on formirao kroz svoja lična i profesionalna iskustva, zatim pol, način života, godine radnog staža, način na koji je stupio u službu itd. Značaj profesionalnog identiteta u obrazovanju naglašava veliki broj istraživača (Mockler 2011; Olsen, 2010) koji se slažu da je obrazovni identitet oblikovan ličnim karakteristikama i prethodnim iskustvima, ali i znanjem, veštinama i percepcijama koje su povezane sa strukom. Prema Kao i Lin (2015), oblasti koje se istražuju u vezi sa profesionalnim identitetima nastavnika uključuju njihova lična iskustva, njihova razmišljanja o nastavi, njihove lične vrednosti i očekivanja od budućnosti, kao i spoljne faktore kao što su njihovi odnosi sa kolegama, rukovodstvo škole, reforma obrazovanja, stručno usavršavanje, organizaciona struktura itd. Čini se da postoji neraskidiva i neizbežna veza između ličnog i profesionalnog ega nastavnika. Profesionalni identitet nastavnika je veoma složen koncept koji se konstantno razvija pod uticajem niza faktora koji se odnose kako na lična iskustva i percepcije nastavnika, tako i na socio-kulturnu sredinu sa kojom svakodnevno komuniciraju. Istovremeno, to je kombinacija elemenata ličnosti nastavnika, društvenog, ekonomskog i političkog okruženja, emocija i promena koje se promovisu u obrazovanju.

Druga načelo se tiče površnog pristupa kritičkoj pismenosti onih koji su zaduženi za obrazovnu politiku, obustavom njenog sprovođenja zbog kontradiktornosti. Kroz odgovarajuće politike

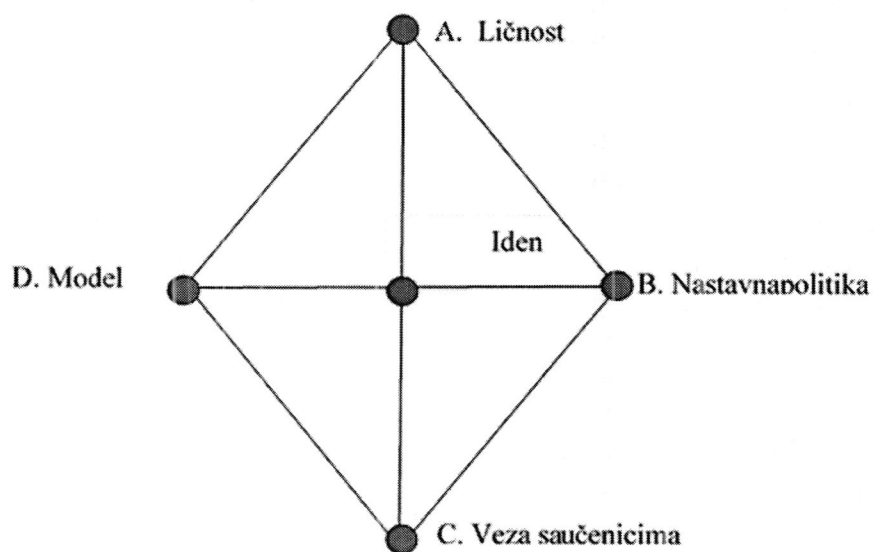
obrazovanja vlade pokušavaju da „zarobe“ ulogu nastavnika u specifičnim kontekstima i da kontrolišu načine njihovog profesionalnog razvoja (Υφαντή, 2011). Obrazovne promene i način na koji ih doživljavaju nastavnici imaju značajan uticaj na njihov profesionalni identitet. Zbog centralizovanog obrazovnog sistema, sve promene koje se promovisu odvijaju se bez učešća nastavnika. Ali se oni pozivaju da ih sprovede, čak i ako ih ne usvoje, jer često ne vode računa o svojim potrebama u pogledu prestiža profesije, uvođenja inovacija, pokretanja inicijativa i unapređenja infrastrukture. Takav stav nosi rizik negativnog uticaja obrazovne promene na profesionalni identitet nastavnika rizikujući emocionalnu posvećenost svojoj profesiji (Skodra et al. 2013). Deo istog načela predstavlja i funkcionisanje jednog sistematskog okvira obuke koji može unaprediti profesionalni razvoj nastavnika, doprinoseći tako formiranju njihovog identiteta.

Jednako važan je i odnos nastavnika prema učenicima u situacijama njihove reakcije koja se ogleda u sumnji, prihvatanju ili u nemogućnosti snalaženja u obrazovnom procesu. Bilateralni odnos sa učenicima nije stabilan i varira u zavisnosti od iskustva nastavnika. Istovremeno, ponašanje učenika ima direktan uticaj na identitet nastavnika i povezano je, kako sa zadovoljstvom koje dobija svojim poslom, tako i sa njegovim profesionalnim razvojem (Skodra et al. 2013). Zbog toga pozitivan odgovor učenika utiče na integraciju više ličitih i profesionalnih egoa u identitet nastavnika. Nastavnici koji nisu razvili dovoljno veza sa svojim učenicima imaju tendenciju da osećaju da ne doprinose dovoljno školi. Naprotiv, harmoničan odnos sa učenicima funkcionise kao neophodan element koji doprinosi profesionalnom razvoju nastavnika, a istovremeno ga odlikuje blizina i udaljenost, jer nastavnik izražava lično interesovanje i poštovanje prema učeniku, ali i održava ličnu distancu od njega (Day et al., 2006). Ipak, ovi odnosi se mogu promeniti, stvarajući zavisnosti od različitih aspekata ličnog života nastavnika. U ovom slučaju, uloga i učešće samih učenika doprinose formiranju odnosa. U te odnose možemo uključiti i ulogu nastavnika u procesu učenja, naglašavajući reviziju tradicionalnih praksi. Nastavnik se mora odreći autoriteta i ponašati se kao pobornik inicijativa koje učenici preduzimaju, usvajajući i prateći celishodne pristupe i saradničke prakse koje su karakteristične za najprogresivnija učenja.

Konačno, četvrto načelo se odnosi na to kako se nositi sa širenjem pismenosti. U novijim istraživanjima postoje dva pravca. Prvi traži opšte implikacije (psihološke, kulturne, političke, ekonomske) i tvrdi da su širenje čitanja i pisanja, zatim tipografije i IKT-a u poslednje vreme bili važni pokretači promena. Ukratko, tehnologija pismenosti se tretira kao nezavisna varijabla, čiji se efekti mogu izolovati i proučavati. Ovaj pristup se naziva „model autonomne pismenosti“ jer potcenjuje sociokulturni kontekst u kome se pismenost uvodi i degradira pitanje sadržaja na tehnička pitanja. Drugi pravac ne uzima zdravo za gotovo sadržaj pismenosti i dovodi u pitanje prvi. On tvrdi da pismenost može imati posledice samo ako je u interakciji sa nizom drugih društvenih parametara, uključujući političke i ekonomske uslove, društvene strukture i lokalne ideologije. Ovaj pristup se naziva „model ideološke pismenosti“. Ona tretira prakse pismenosti kao neraskidivo povezane sa kulturnim strukturama, ali i strukturama moći društva (Gee 1996, Street 1995, EAITY, 2014).

Na vrhovima romba su grupisani faktori koji doprinose oformljavanju identiteta nastavnika koji usvaja principe kritičke pismenosti. Sve strane romba igraju važnu ulogu u vrsti

obrazovnih identiteta koji se formiraju, zbog čega se identitet i postavlja u centar romba. Faktori na svakom vrhu romba igraju važnu ulogu u vrsti identiteta koji se formira. Obrnuto ovome, na ivice romba takođe utiče identitet nastavnika. Ovo ne važi u slučaju vrha B, jer je obrazovna politika spoljni faktor koji oblikuje svaka pojedinačna vlast prema ciljevima koje postavlja i strategiji koju sprovodi. Konačno, pored promena koje donose vrhovi romba u odnosu na identitete, važno je ukazati na to kako su ti vrhovi povezani da bi se razumelo formiranje faktora koji utiču na identitet učitelja kripisa.

Romb kripisa nastavnika – nova naučna informacija na osnovu 4 načela

Formiranje identiteta nastavnika integrisano u okvirima njegovog profesionalnog razvoja, međusobno je povezano i interaktivno sa nesmetanim radom školske jedinice. Tome doprinosi i pravilno upravljanje administrativnim i obrazovnim pitanjima od strane rukovodstva. Praznina koja postoji oko druge (B) ose romba u pogledu identiteta nastavnika, može se popuniti pravilnim vođenjem obrazovne politike sprovedene od strane menadžera koji se vodi liderskim stavom. Stav direktora prema nastavnicima kao prema jedinstvenim i posebnim ličnostima, njihova motivacija ka usavršavanju, podrška njihovim naporima za inovativnost i kreativnost, predstavljaju suštinske elemente za unapređenje njihovog profesionalnog razvoja, unapređenje njihove nastavne prakse prema principima kritičke pismenosti, a posledično i ishodi učenja. Ukratko, formiranje identiteta nastavnika kripisa odvija se kroz odgovarajuću rukovodstvenu sposobnost uprave škole.

Kao što je već pomenuto, da bi direktor izvršio svoju misiju mora imati bitne veštine u organizaciji i upravljanju školskom jedinicom. Direktor ima koordinirajuću ulogu, obezbeđujući primenu nastavnog plana i programa i usklađenost postupke osoblja sa aktivnostima učenika i spoljnih saradnika (Νικολαΐδου, Θεοδοσίου 2021). Bitan je i njegov

doprinos stvaranju dobre školske klime, ali i odlučujući u smislu promovisanja dobrih međuljudskih odnosa, komunikacije i učešća svih prosvetnih radnika i ostalih aktera koji deluju u školskoj jedinici. Osim učešća koje ima u kontinuiranom obnavljanju i kvalitetnom unapređenju obrazovnih aktivnosti koje pruža školska jedinica, njegova uloga mora biti usmeravajuća i vaspitna i u cilju razvoja i unapređenja veština i znanja već postojećih nastavnika u svakoj školskoj zajednici. Efikasan direktor treba da ih podstiče da razmišljaju, da preispituju svoje percepcije, da eksperimentišu i razvijaju nove prakse postavljanjem visokih pedagoških i obrazovnih ciljeva. Potrebno je da deluje kao pedagoški vođa u savremenoj školskoj jedinici, ali i kao evaluator, vodeći računa o stvaranju odgovarajuće klime poverenja i saradnje koja će omogućiti da ta evaluacija unapredi pedagoško usavršavanje nastavnika i vaspitno-obrazovnog rada.

Kao što se iz navedenog može videti, sve uloge koje treba da obavlja direktor zahtevaju višestranu ličnost sa višestrukim sposobnostima i veštinama stvaranja kolektivne kulture, kreiranja i prenošenja zajedničke vizije, promovisanja distribuiranog liderstva i profesionalnog razvoja nastavnika (Leithwood & Riehl, 2003). Ističe se potreba za profesionalnim usavršavanjem direktora škola, kako bi odgovarajuće odgovorili zahtevnostima te uloge. Deo njihovog razvoja je obuka, dok je ispitivanje njihovih potreba za obukom važan deo planiranja programa obuke. U grčkom obrazovnom sistemu, pravni okvir koji postoji je jedinstven za direktore škola svih nivoa obrazovanja, ali ne postoje strukturirani programi obuke za direktore škola.

Uzimajući u obzir sve iznad navedeno, relevantnu literaturu i principe obrazovanja odraslih, **predlaže se metodološki okvir, pogodan za obuku direktora škola, koji obuhvata aktivnosti integrisane u faze planiranja, organizacije, implementacije i evaluacije svakog programa.**

Liderstvo u školi predstavlja kamen temeljac izgradnje uspešne škole. Prema Leithwood i Riehl (2003), prepoznavanju ključne pozicije koju zauzima lider u uspešnoj školi, doprinosi činjenica u skladu s kojom uspešni lideri imaju značajan pozitivan uticaj, kako na kvalitet školske organizacije tako i na proces učenja.

Ovim se stvara potreba za profesionalnim usavršavanjem direktora, kako bi što uspešnije odgovorili zahtevima svog posla. Deo njihovog posla je stručno usavršavanje nastavnika, dok je deo njihovog stručnog usavršavanja obuka i stoga je bitno proučiti dobro plan programa obuke. U tom kontekstu, predloženi program obuke može biti uključen i implementiran u godišnje planiranje regionalnih direkcija za obrazovanje u zemlji. Efikasan direktor i vođa koji uliva viziju i poverenje je onaj koji može da sprovedi obrazovnu politiku na način koji omogućava nastavniku da formira svoj identitet i da obrazovno-pedagoški funkcioniše po principima kritičke pismenosti.

8. Zaključak komisije

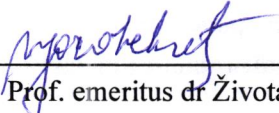
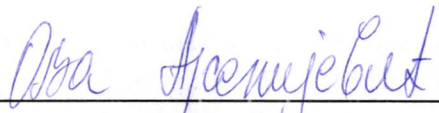
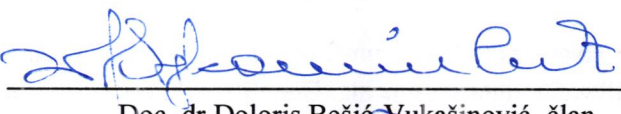
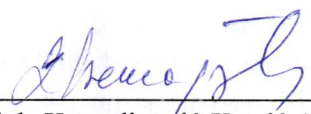
Na osnovu svega prethodno izloženog, a imajući u vidu predmet i ciljeve istraživanja, aktuelnost i značaj teme, teorijsko metodološke i hipotetičke okvire istraživanja, sadržaj te evidentan teorijsko-naučni doprinos doktorske disertacije, kao i literaturu komisija sa zadovoljstvom:

Predlaže:

Da Nastavno-naučno veće Fakulteta za poslovne studije i pravo u Beogradu prihvati, a Senat Univerziteta „Union – Nikola Tesla“ u Beogradu da saglasnost na pozitivnu ocenu doktorske disertacije MA Michaila Pappasa pod naslovom *PROFESIONALNI RAZVOJ NASTAVNIKA SREDNJIH ŠKOLA U OBLASTI KRITIČKE PISMENOSTI NA PRIMERU GRČKE* i da se odbrana iste obavi pred navedenom komisijom.

Beograd, maj 2022. godine

POTPISI ČLANOVA KOMISIJE:

1.
Prof. emeritus dr Života Radosavljević, predsednik
2.
Prof. dr Olja Arsenijević, mentor
3.
Doc. dr Doloris Bešić-Vukašinović, član
4.
Prof. dr Danijela Kostadinović-Krasić, član